

Maa- ja metsätalousministeriö

LAUSUNTO

lausuntopalvelu.fi

27.2.2018

Dnro 99/2018

Asia: Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi eläinten hyvinvoinnista ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta, Dnro 2070/01.01/2017

Eläimen hyvinvoinnin kannalta avainasia on eläimen kyky toteuttaa lajityypillisiä käyttäytymistarpeitaan. Ihmisen hoidossa olevan eläimen osalta näitä tarpeita joudutaan lähes väistämättä rajoittamaan niin tuotantoeläinten kuin lemmikkieläinten kohdalla. Lakiluonnoksessa haetaan linjoja tämän rajoittamisen laadulle ja laajuudelle. Varsinaisia parannusehdotuksia suhteessa olemassa olevaan säätelyyn on itse lakitekstissä varsin vähän. Lakiluonnos sisältää kuitenkin mittavat asetuksenantovaltuudet hyvinvointikysymysten yksityiskohtaisemmalle säätelylle eläinlajeittain. Näin lakiluonnos mahdollistaa eläinten hyvinvointia koskevan säädännän kokonaisvaltaisen kehittämisen parempaan suuntaan. Tulevien asetusten valmistelutyössä tulee huomioida poronhoidon näkemykset ja tarpeet, jotka tätä lakuluonnosta valmisteleivassa taustatyössä jäivät vähälle huomiolle. Porotalouden edustus tulee ottaa mukaan kaikkiin poroja koskevien asetusten valmisteluprosesseihin riittävän varhaisessa vaiheessa. Näin voidaan varmistaa, että myös porojen hyvinvointikysymykset huomioidaan asetusvalmistelussa tarkoituksenmukaisella tavalla.

Luonnoksen sivulla 16 luvussa 2.1.4. Käydään läpi muu asiaa koskeva keskeinen lainsäädäntö. Tästä tarkastelusta on unohtunut olennaisena lakina kokonaan pois poronhoitolaki. Poronhoitolain 41 ja 42 §:ssä säädetään porojen suojelusta. Pykälät sisältävät myös koiriin liittyvää keskeistä säädäntöä. Pykälät ovat siinä määrin olennaiset, että niiden lisääminen hallituksen esitykseen on tarpeellista.

5 §:n määritelmä eläinten pysyvästä pitopaikasta on liian tulkinnanvarainen. Pysyvällä pitopaikalla tarkoitetaan pitopaikkaa, jossa eläin viettää pääosan ajastaan. Tätä pääosan aikajännettä ei ole lainkaan kommentoitu. Onko ajassa kyse vuodesta, vuorokaudesta vai eläimen elämästä? Asia tulee olennaiseksi poronhoidossa, jossa poroja pidetään käsittelyn yhteydessä aidoissa kerran pari vuodessa ajallisesti muutamasta tunnista pariin viikkoon sekä porojen talvitarhauksen ja matkailu- ja kilpaporojen kohdalla. Talvitarhauksen yhteydessä poroja pidetään tarhattuna maksimissaan lumipeitteisten talvikuukausien ajan.

7 §:n mukaan sairasta, vahingoittunutta tai muutoin avuttomassa tilassa olevaa luonnonvaraista eläintä on pyrittävä auttamaan ja tarvittaessa huolehdittava sen lopetuksesta. Tähän pykälään tulisi lisätä myös poro, joka ei yksiselitteisesti tule tulkituksi luonnonvaraisena eläimenä, vaikka elää pääsääntöisesti vapaana luonnossa. Paikoitellen on havaittavissa lisääntyvää välinpitämättömyyttä eläinten hyvinvointia kohtaan esimerkiksi porokolaritilanteissa. Autolla töytäisty poro voidaan jättää kitumaan, tekemättä asiasta ilmoitusta tai huolehtimatta

muutoin poron asianmukaisesta lopettamisesta. Pykälään tulisi lisätä "luonnonvaraista eläintä tai vapaana laiduntavaa poroa". Vaihtoehtoisesti pykälä voisi koskea myös mitä tahansa eläintä, jolloin sanan "luonnonvaraista" voisi poistaa.

8 §:ssä säädetään eläimistä, joita voidaan pitää seura- tai harraste-eläiminä. Poro soveltuu monista syistä erittäin huonosti seuraeläimeksi. Poro on vaativa hoidettava tarhaolosuhteissa. Yhteydenottoja huonokuntoisista kärsivistä tarhaporoista tulee Paliskuntain yhdistykseen säännöllisesti vuosittain. Erityisen suurissa ongelmissa porot ovat eteläisessä Suomessa, jossa osaavaa hoitoa on saatavilla harvoin. Yhteydenottoja tulee myös ulkomailta. Porojen lemmikkinä pitoon liittyy eläinten hyvinvoinnin lisäksi laajempia yhteiskunnallisia ja luonnon olosuhteisiin vaikuttavia seikkoja. Porojen ja muiden sorkkaeläinten loiset muodostavat ristiin tartunnan riskejä, joilla voi olla kohtalokkaita seurauksia paitsi poroille myös luonnonvaraisille eläinlajeille alueilla, joille poroja niiden luontaisilta elinalueilta viedään. Metsäpeuran rotupuh-taustyö vaarantuu niin ikään, jos tarhattuja poroja katoaa maastoon peura-alueilla Suo-messa. Nämä seikat tulee huomioida, kun listataan seuraeläimeksi soveltuvien eläinten pitoa asetusvalmistelussa. Porojen pito lemmikki- tai seuraeläiminä tulee rajoittaa poronhoitoalu-eelle ja sitoa paliskunnan osakkuuteen muun poronomistuksen tavoin. Näin lemmikkiporojen mahdollisesti aiheuttamat ongelmat ovat poronhoitoalueella hallittavissa ja porojen hyvin-voinnista vastuullinen taho aina tiedossa. Porojen myynti elävänä poronhoitoalueen ulkopuo-lle, muutoin kuin välittömästi teurastettavaksi, tulee vastaavasti samoista syistä kieltää.

15-16 §:ssä säädetään kivunlievityksessä kastraation yhteydessä. Paliskuntain yhdistys esit-tää, että maa- ja metsätalousministeriö käynnistää tutkimuksen poron kastraatioon liittyvästä kivusta, mahdollisesta kivunlievityksen tarpeesta ja tarkoituksenmukaisesta toteutustavasta viipymättä. Poron kastraatioon liittyvää tutkimusta ei ole tehty. Emme millään muotoa vas-tusta kivunlievityksen käyttöönottoa poron kastraation yhteydessä. Toteuttaaksemme toi-menpiteet tarkoituksenmukaisella ja parhaalla mahdollisella tavalla eläinten hyvinvoinnin nä-kökulmasta, tarvitsemme kuitenkin asiasta käyttöömmä tutkimustietoa. Asetusvalmistelussa tulee myös huomioida poronomistajien mahdollisuus hoitaa kastraation yhteydessä mahdolli-esti tarpeelliseksi tutkittu kivunlievitys käytännön olosuhteista johtuen itse.

22 §:ssä todetaan, että hoidossa olevien eläinten ruokinnasta ja juotosta voidaan antaa tar-kempia säädöksiä valtioneuvoston asetuksella. Porojen osalta talvitarhauksessa sekä esimer-kiksi matkailukäytössä olevien porojen osalta tarvitaan olosuhteet ymmärtävä asetus, jonka valmisteluun tulee ehdottomasti ottaa mukaan poronhoidon asiantuntemus. Toisaalta asiaan on hyvä saada asetustasoinen säädös, jotta valvontaviranomaisella on mahdollisuus puuttua tarvittaessa ongelmallisiin tapauksiin. Nykykäytännössä on tämän osalta korjaamisen tar-vetta. Toisaalta taas poron ominaisuudet erityisesti arktisiin oloihin vuosisatojen kuluessa ja-lostuneena eläimenä tulee huomioida asetusvalmistelussa. Kokemus osoittaa, että poro ei juo tarjolle tuotua vettä talviaikaan, mikäli saatavilla on puhdasta lunta. Niinpä poron osalta saa-tavilla tulisi aina olla runsaasti polkeentumatonta lunta tai vaihtoehtoisesti sulaa vettä, silloin kun poroja pidetään tarhattuna, eikä riittävää lumensaantia voida katkoksetta varmistaa. Säädöksessä on huomattava myös poronhoitolain 41 ja 42 §:n säädökset porojen suojelusta.

30 §:ssä säädetään eläinten hoitajien pätevyydestä ja koulutuksesta. Asetustasolla annetaan asiasta tarkempia säädöksiä. Tässä yhteydessä tulee muistaa huomioida poronhoitokulttuuri, jossa eläimiin ja elinkeinon liittyvä tietotaito edelleen siirtyy sukupolvilta seuraaville. Perinteiden tiedon rooli on poronhoidossa ratkaisevassa asemassa, eikä sitä ole mahdollista korvata muodollisilla koulutuksilla.

34 §:n mukaan eläinten pitopaikassa on voitava ylläpitää eläimen hyvinvoinnin kannalta riittävää puhtautta ja hygieniaa. Tämä on varsin tulkinnanvarainen muotoilu. Mitä on riittävä puhtaus ja hygienia?

35 §:ssä todetaan, että valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säädöksiä eläimen pitopaikan ominaisuuksista. Toteamme, että tässä valmistelussa on tarpeen huomioida poroja koskevat erityiskysymykset ja poronhoidon asiantuntemuksen mukana olo tulee varmistaa asetuksen valmistelussa.

41 §:ssä tulisi säätää eläimen vastaanottajalle velvollisuus osoittaa eläimen alkuperä, eli luovuttajan tiedot ja luovuttajalta saadut tiedot. Näin voitaisiin ongelmatapauksissa päästä käsiksi yleistyvään eläintehtailubisnekseen ja siihen liittyvään rikollisuuteen. Ilman eläimen vastaanottajan näyttövelvoitetta eläimen alkuperästä säädös on tyhjä lainkirjain, jonka mahdollisuus vaikuttaa käytäntöihin on olematon.

42 §:ssä kiellettäisiin eläimen luovutus arpajais- tai kilpailuvoittona. Perinne on ollut käytössä porokilpailuissa aina, ja sitä varten on aiemman lain aikana voinut hakea poikkeuslupaa. Poikkeuslupaa haettaessa on taattu, että poroja ei luovuteta palkintona muille kuin paliskuntien osakkaille, eli jo valmiiksi poroja omistaville henkilöille poronhoitoalueella. Mikäli arpavoitto on sattunut poroja omistamattomalle henkilölle, voitto on voittajan toiveen mukaisesti joko myyty huutokaupalla poronomistajalle (jolloin arpavoittaja on saanut poron sijaan huutokaupasta tulevat rahat) tai voittaja on voinut lunastaa voittonsa poronlihana. Poroja on siis luovutettu elävänä ainoastaan poronomistajille. Tämän porokilpailuperinteen jatkumisen mahdollistaminen olisi suotavaa. Mikäli asiassa on muita eläinlajeja koskevia ongelmia, emme kuitenkaan vastusta poikkeuslupamahdollisuuden poistoa. Tarpeeton se ei silti ole ollut, kuten luonnostekstissä perusteluna esitetään, vaan kiinteä osa noin vuosisadan mittaista porokilpailuperinnettä.

48 §:ssä säädetään eläinkilpailuja valvovan kilpailueläinlääkärin tehtävistä ja valtuuksista. Pykälässä vastuu eläinten hyvinvoinnin kannalta keskeisistä ratkaisuista jätetään kilpailujen järjestäjälle ja valvontaeläinlääkärille osoitetaan neuvontavelvoite. Tämä voi aiheuttaa riskitilanteita eläinten kilpailuttamiselle sopimattomissa olosuhteissa esimerkiksi raveissa tai muissa suurina taloudellisia pansia sisältävissä eläinkilpailuissa. Kilpailueläinlääkärillä tulisi ehdottomasti olla riittävät oikeudet puuttua eläinten hyvinvoinnin vaarantaviin tilanteisiin. Myös valvonnan resurssit tulee turvata siten, että akuuttien tilanteiden hoito ei missään vaiheessa olennaisesti heikennä kilpailujen valvontaa.

63 §:ssä olisi syytä todeta, että poronhoitajalla tarkoitetaan ainoastaan poronhoitolain mukaista henkilöä.

64 §:ssä säädetään eläimen teurastuksesta siten, että eläin on aina tainnutettava asianmukaisesti ennen verenlaskun aloittamista. Tämä on hyvä ja tervetullut uudistus osin epäselvään nykykäytäntöön ja tulee ehdottomasti sisällyttää lakiin.

Eläinsuojeluvalvonnan vastuutahoksi on tulossa maakunta. Valvonnan suorittajaksi tulisi laissa kuitenkin yksiselitteisesti ohjata nimeämään eläinlääkäri, jotta vastuunjako ja roolitus säilyisivät sekä eläinten hyvinvoinnin että eläinten pitäjän oikeusturvan kannalta yhteneväisissä ja järkevissä kantimissa. Muussa tapauksessa on vaarana, että valvonta epämääräistyy, maakunnittaiset käytännöt kirjavoituvat ja valvonnassa mennään eläinten hyvinvoinnin ja eläintenomistajien oikeusturvan sijasta pelkkä raha edellä.

78 §:ssä säädetään viranomaisen oikeudesta teurastamojen kameravalvontaan. Säädös on hyvä ja tarpeellinen, mikäli kulut kameravalvonnasta osoitetaan valvontaa tekevän viranomaisen kustannettavaksi, kuten luonnoksessa esitetäänkin.

87 §:ssä säädetään ilmoitusvelvoitteita muun muassa sijaisaputyötä tekeville. Tämä on hyvä säädös, mutta edellyttää toimijoiden neuvontaan panostamista. Muutoin syntyy tilanne, jossa sijaisena toimiva henkilö ei tunne lain vaatimuksia ja toimii tietämättään lainvastaisesti.

Lakiluonnos sisältää olennaisia väljyyksiä määritelmässä, joita tullaan täsmentämään laajoilla ja yksityiskohtaisilla asetusvalmisteluilla. Asetusten valmisteluun tulee saada tiiviisti mukaan poronhoidon asiantuntemus, sillä olosuhteet porojen osalta ovat varsin toisenlaiset kuin minkään toisen tuotantoeläimen osalta. Lisäksi on syytä huomata, että poroja koskettavat myös seura- ja harraste-eläinten pitoon ja eläinkilpailuihin liittyvät asetukset sekä eteläiseen Suomeen kohdennettuna eksoottisiin eläinlajeihin liittyvät kysymykset, mukaan lukien leviävät loiset ja eläintaudit.

Lakiluonnoksessa jää kokonaan käsittelemättä luonnonvaraisten eläinten käyttö matkailu- ja valokuvaustarkoituksissa. Suomessa harjoitetaan ns. haaskakuvaustoimintaa, jossa luonnonvaraisia eläimiä, pääasiassa maasuurpetoja ja petolintuja, houkuttelevat ravintohoukuttimia käyttäen ihmisten nähtäviksi niiden elinympäristöissä. Toiminta on eläinsuojellisesti erittäin kyseenalaista, sillä se kokoaa alueille usein luonnottoman suuria petokeskittymiä, jotka puolestaan aiheuttavat vaaraa ja vahinkoja alueen muulle eläinlajistolle. Keskittymät lisäävät riskejä eläintautien ja loisten leviämiseksi ja näin myös suoraan ihmisten terveydelle. Ne aiheuttavat paikallisten poro- ja peurakantojen taantumisen ja luontaisen ravinnon loppumisen. Lisäksi ne kesyttävät petoeläimiä, totuttaen ne ihmisen tarjoamaan ruokaan ja ihmisen läheisyyteen. Tämän myötä ihmisasutuksen tuntumassa liikkuvien petojen määrä kasvaa. Pedoille on hankittava poistolupia ja kantaa kontrolloitava toisten tahojen toimesta. Kyseessä on eläinsuojelunäkökulmasta mittava epäkohta, johon mikään Suomessa voimassa oleva lainsäädäntö ei tarjoa minkäänlaista ratkaisua. Asiaan olisi ehdottoman tarpeellista puuttua eläinsuojelulailla. Luonnonvaraisten eläinten laajamittainen ruokinta ja ihmisiin totutus tulisi yksiselitteisesti kieltää lailla.

Lausunto annettu 27.2.2018 lausuntopalvelu.fi palvelussa/Anne Ollila/toiminnanjohtaja/Paliskuntain yhdistys